

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

MAKROEKONOMSKI IZVJEŠTAJ CENTRALNE BANKE CRNE GORE II kvartal 2018. godine

Podgorica, 2019. godine

IZDAVAČ: Centralna banka Crne Gore
Bulevar Svetog Petra Cetinjskog broj 6
81000 Podgorica
Telefon: +382 20 665 331
Fax: +382 20 665 336

WEB ADRESA: <http://www.cbcg.me>

SAVJET CENTRALNE BANKE: Dr Radoje Žugić, guverner
Dr Nikola Fabris, viceguverner
Miodrag Radonjić, viceguverner
Dr Milorad Jovović
Ruždija Tuzović
Dr Nikola Milović
Dr Zorica Kalezić

GRAFIČKA PRIPREMA: Andrijana Vujović
Nikola Nikolić

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korišćenja podataka iz izvještaja obavezno navedu izvor.

SADRŽAJ

MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE U CRNOJ GORI	7
1. REALNI SEKTOR	9
1.1. Bruto domaći proizvod	11
1.2. Djelatnosti	11
1.3. Cijene	18
1.4. Tržište rada	21
2. MONETARNA KRETANJA	25
2.1. Banke	27
2.2. Kamatne stope banaka	40
2.3. Mikrokreditne finansijske institucije	42
3. EMISIJA DRŽAVNIH ZAPISA	47
4. TRŽIŠTE KAPITALA	51
5. FISKALNI SEKTOR	59
5.1. Javne finansije Crne Gore	61
5.2. Budžet Crne Gore	62
5.3. Lokalna samouprava	65
5.4. Državni fondovi	67
6. DRŽAVNI DUG	69
6.1. Unutrašnji dug	71
6.2. Spoljni dug	72
6.3. Izdate garancije	76
6.4. Otplata duga	76
7. EKSTERNI SEKTOR	77
7.1. Tekući i kapitalni račun platnog bilansa	81
7.2. Finansijski račun	87
8. ANALIZA TRŽIŠTA NEKRETNINA	91
HEDONIČKI INDEKS NEKRETNINA JUN 2018	93
9. MEĐUNARODNA EKONOMIJA	99
9.1. Globalna ekonomska kretanja	101
9.2. Razvijene zemlje	103
9.3. Zemlje u usponu	108
9.4. Zemlje okruženja	110
9.5. Kamatne stope centralnih banaka i kretanje deviznih kurseva	112
10. NAJZNAČAJNIJI DOGAĐAJI	115
PRILOZI	119

PREGLED MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA

	2017.	VI 2018.	%
REALNI SEKTOR			
BDP (u tekućim cijenama, u milionima eura) ¹	4.299,1	4.430,9	
Industrijska proizvodnja (u odnosu na isti period prethodne godine)	-4,2	31,6	
Šumarstvo (u odnosu na isti period prethodne godine)	15,8	-0,3	
Građevinarstvo (u odnosu na isti period prethodne godine-mjereno efektivnim časovima)	24,5	20,3	
Zaposlenost			
Broj zaposlenih (decembar)	177.627	196.539	
Broj nezaposlenih (decembar)	51.262	42.737	
Stopa inflacije			
Potrošačke cijene godišnja stopa	1,9	3,4	
Prosječna zarada bez poreza i doprinosa (prosjek za period) ²	510	511	0,2
MONETARNI SEKTOR (u milionima eura)³			
Ukupni depoziti	3.267,2	3.350,3	2,5
Depoziti nefinansijskog sektora	1.119,4	1.128,5	0,8
Depoziti stanovništva	1.231,8	1.259,5	2,2
Depoziti Opšte Vlada	173,7	168,9	-2,8
Centralna Vlada	116,3	123,8	6,4
Lokalna Vlada	53,5	40,5	-24,3
Fondovi socijalne sigurnosti	3,9	4,6	18,5
Depoziti finansijskog sektora	21,9	27,6	26,0
Depoziti - ostalo	720,3	766,0	6,3
Ukupni krediti	2.700,5	2.931,9	8,6
Kreditni nefinansijskom sektoru	974,0	1.043,3	7,1
Kreditni stanovništvu	1.116,9	1.189,0	6,5
Kreditni Opštoj Vladi	192,8	240,8	24,9
Centralna Vlada	134,7	185,6	37,8
Lokalna Vlada	55,7	52,8	-5,1
Fondovi socijalne sigurnosti	2,3	2,3	-0,4
Kreditni finansijskom sektoru	6,7	13,2	97,6
Kreditni - ostalo	410,2	445,7	8,6
EMISIJA DRŽAVNIH ZAPISA			
Prosječna kamatna stopa na 91-dnevne državne zapise, poslednja	2,35%		
Prosječna kamatna stopa na 182-dnevne državne zapise, poslednja	0,20%	0,67%	
TRŽIŠTE KAPITALA			
Promet na berzi (u milionima eura) ²			
Montenegro berza	47,5	81,8	
Berzanski indexi			
MNSE10	776,69	770,24	-0,8
MONEX	10.175,43	9.904,04	-2,7
FISKALNI SEKTOR (u milionima eura)²			
Tekući prihodi ⁴	1.785,1	858,6	
Izdaci ⁴	2.012,9	955,0	
Suficit/deficit	-227,8	-96,4	
Eksterni državni dug (u milionima eura)	2.214,0	2.644,4	19,4
Unutrašnji državni dug (u milionima eura) ⁵	413,9	460,7	11,3
Dug lokalne samouprave (u milionima eura) ⁵	131,0		
EKSTERNI SEKTOR²			
Saldo tekućeg računa (u milionima eura) ²	-691,7	-612,6	
Trgovinski bilans	-1.860,1	-962,3	
Bilans usluga	852,2	197,8	
% pokriva trgovinskog deficita sa ostalim saldima	62,8	36,3	
Saldo tekućeg računa u % od BDP-a	-16,1		

¹ Izvor: MONSTAT, za 2018. projekcija Ministarstva finansija.

² Podaci za I-XII 2017. i I-VI 2018. god.

³ Od juna 2018. godine podaci u okviru monetarne statistike sastavljaju se u skladu sa novom metodologijom (http://www.cbcbg.me/slike_i_fajlovi/fajlovi/fajlovi_publicacije/statistika/metodologija_2018.pdf).

⁴ Tekući prihodi i izdaci budžeta, državnih fondova i lokalnih samouprava.

⁵ Shodno novom Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koji je donijet u 2014, struktura javnog duga je promijenjena. Javni dug je definisan kao dug centralnog nivoa države (državni dug) i lokalnog nivoa (dug lokalne samouprave). Dug lokalnih samouprava isključen je iz strukture unutrašnjeg državnog duga, dok sa druge strane, u unutrašnji dug je dodan iznos koji se odnosi na dug pravnim licima i privrednim društvima. U skladu sa novim Zakonom, u kvartalnim izvještajima prikazuje se državni dug, dok se u godišnjem izvještaju prikazuje javni dug.

MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE U CRNOJ GORI

Prema konačnim podacima MONSTAT-a, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore u 2017. godini iznosi 4,7%, dok je u prvom i drugom kvartalu 2018. godine ostvaren realni rast od 4,5%, odnosno 4,9%.

Inflacija u Crnoj Gori, mjerena indeksom potrošačkih cijena, u junu 2018. godine je u odnosu na isti mjesec prethodne godine bila pozitivna i iznosila je 3,4%. Potrošačke cijene su u junu 2018. godine u odnosu na decembar 2017. godine zabilježile rast od 2,8%.

Industrijska proizvodnja je u prvih šest mjeseci 2018. godine u odnosu na isti period 2017. zabilježila rast od 31,6%. Rast proizvodnje je evidentiran u sektorima prerađivačka industrija od 2,3% i snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom od 117,8%, dok je u sektoru vađenja ruda i kamena zabilježen pad proizvodnje od 16,6%.

Građevinarstvo je u prvih šest mjeseci 2018. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 40,4% i rast efektivnih časova rada od 20,3% u odnosu na isti period 2017. godine. Šumarstvo je ostvarilo pad proizvodnje od 0,3%¹ u odnosu na prvih šest mjeseci 2017. godine.

U prvih šest mjeseci 2018. godine broj dolazaka turista, u kolektivnom smještaju, iznosio je 406.786, što je za 16,5% više u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupno je ostvareno 1.354.082 noćenja, što je za 11,7% više nego u istom periodu 2017. godine.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromim u prvih šest mjeseci 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 15,2%, a prevoz robe za 6,3%. U istom periodu smanjen je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 0,7%, a prevoz robe za 32,5%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 1,1%, dok je prevoz robe smanjen za 0,2% u odnosu na isti period prethodne godine.

Bankarski sektor u Crnoj Gori karakteriše stabilnost, likvidnost i solventnost. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju juna iznosili su 205 miliona eura i činili su 7% ukupnih kredita. Učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima je smanjeno za 0,1 p.p. u odnosu na isti period prethodne godine. Iako imaju opadajući trend nekvalitetni krediti i dalje predstavljaju ranjivost bankarskog sistema, ali više ne predstavljaju sistemski već individualni problem.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite je nastavila višegodišnji opadajući trend (9,57% u septembru 2014. godine), i u junu 2018. godine dostiže isto-

¹ Iskazano ponderisanim indeksom, a neponderisanim je proizvodnja veća za 0,7% za isti period.

rijski minimalnu vrijednost od 6,47%. U odnosu na decembar 2017. godine, prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa bila je manja za 0,34 p.p., dok je u odnosu na jun 2017. godine zabilježila pad od 0,59 p.p.

Deficit budžeta za šest mjeseci 2018. godine iznosio je 85,2 miliona eura ili 1,9% BDP-a. Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju juna 2018. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.105 miliona eura ili 70,1% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 460,6 miliona eura ili 10,4% BDP-a, a na spoljni dug 2.644,4 miliona eura ili 59,7% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 62,3% BDP-a.

Prema preliminarnim podacima, u prvoj polovini 2018. godine deficit tekućeg računa iznosio je 612,6 miliona eura i za 8,1% je veći u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Povećanje deficita tekućeg računa je pre svega posledica povećanja deficita na računu roba.

Deficit na računu roba u drugom kvartalu 2018. godine iznosio je 962,3 miliona eura ili 10,4% više nego u prethodnoj godini usljed bržeg rasta uvoza od izvoza roba. Ukupan izvoz roba iznosio je 209,5 miliona eura, što predstavlja povećanje od 25,9%. Najveći uticaj na rast izvoza imalo je povećanje izvoza električne energije, medicinskih i farmaceutskih proizvoda, obojenih metala i hemijskih materija i proizvoda. Ukupan uvoz roba iznosio je 1,2 milijarde eura i bio je za 12,9% veći nego u istom periodu 2017. godine, kao posljedica povećanja uvoza pogonskih mašina i uređaja, električnih mašina, aparata i uređaja, drumskih vozila, nafte i naftnih derivata, kao i gvožđa i čelika.

Na računu usluga u posmatranom periodu ostvaren je suficit u iznosu od 197,8 miliona eura, što je za 23,3% više nego u istom periodu 2017. godine. Ukupni prihodi od usluga iznosili su 475 miliona eura ili za 19,6% više u odnosu na period januar-jun 2017. godinu, dok su ostvareni rashodi u iznosu od 277,1 milion eura što predstavlja rast od 17% u odnosu na isti period prethodne godine.

Neto priliv stranih direktnih investicija u prvoj polovini 2018. godine iznosio je 153,6 miliona eura, što predstavlja smanjenje od 30,4% u poređenju sa istim periodom prethodne godine kao rezultat je značajno većeg odliva po osnovu otplate interkompanijskog duga, kao i povlačenja vlasničkih ulaganja u poređenju sa istim periodom 2017. godine, dok je istovremeno ostvareno povećanje ukupnog priliva SDI od 47,6% što je značajno ublažilo smanjenje neto priliva SDI. Ukupan priliv SDI iznosio je 403,6 miliona eura. Ukupan odliv SDI iznosio je 250 miliona eura, što je značajno više u odnosu na isti period 2017. godine kada je iznosio 53,8 miliona eura.

Prosječan broj zaposlenih u junu 2018. godine iznosio je 196.539 lica, što je za 4,4% više u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a za 10,6% više u odnosu na decembar 2017. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u junu 2018. godine iznosio 42.737 što predstavlja pad od 8,6% u odnosu na jun prethodne godine, dok je pad u odnosu na decembar 2017. godine iznosio 16,6%. Stopa nezaposlenosti je, prema podacima Zavoda za zapošljavanje, u junu iznosila 18,42%² i manja je za 1,74 p.p. od stope iz juna prethodne godine.

Prosječna bruto zarada u Crnoj Gori, u prvih šest mjeseci, iznosila je 765 eura, dok je prosječna zarada bez poreza i doprinosa iznosila 511 eura. Prosječna neto zarada u junu 2018. godine je za 0,2% veća od zarade iz juna 2017. godine.

² Drugu stopu nezaposlenosti objavljuje Monstat na kvartalnom nivou, a na osnovu Ankete o radnoj snazi koja je usaglašena sa preporukama Eurostat-a. U drugom kvartalu 2018. godini prema Anketi o radnoj snazi, stopa nezaposlenosti je iznosila 14,4%.